

Uppdrag som taxonomiansvarig i Dyntaxa

Här beskrivs uppdraget som taxonomiansvarig för en organismgrupp i Dyntaxa – Svensk taxonomisk databas. Mer utförliga instruktioner som beskriver hur själva arbetet bör gå till väga finns beskrivet i ”Instruktioner till taxonomiansvarig.”

Dyntaxa

Dyntaxa är ArtDatabankens taxonomiska förteckning över alla organismer som förekommer spontant i Sverige. I databasen finns en mängd namn knutna till dessa organismer – i grund och botten för att man ska veta vilken organism man pratar om. Man kan säga att Dyntaxas grundläggande funktion är som del av svensk infrastruktur för taxonomisk kommunikation. Den utgör därför normerande begreppslista i flera andra av ArtDatabankens databaser, bl.a. Artportalen, Observationsdatabasen, Rödlistan och Artfaktadatabasen, liksom i Svenska LifeWatch – ett analysverktyg för biologisk mångfald. I växande utsträckning utnyttjas Dyntaxa även av andra databaser i Sverige. Exempelvis anger Naturvårdsverket i direktiv till sina datavårdar att de ska använda Dyntaxa som taxonomisk norm. Dyntaxa är med andra ord ett i ökande utsträckning oumbärligt verktyg för att både hantera och analysera information relaterad till olika taxa.

Målsättningen är att alla arter med dokumenterad förekomst i Sverige ska finnas i databasen – åtminstone flercelliga och sådana encelliga arter som omfattas av Naturvårdsverkets miljöövervakning. Till synonymer, felstavningar och andra vetenskapliga namn har vi en pragmatisk inställning och försöker få med merparten av de som använts i ”modern tid” (de senaste 50–100 åren). För svenska namn siktar vi i första hand mot att samtliga vedertagna namn samt vanligt förekommande synonymer finns medtagna.

Uppgift

Som taxonomiansvarig för en organismgrupp är det normalt tre huvudområden man jobbar med:

- Förändringar i taxonomin: Förutom att bevaka ny litteratur kan man konsultera specialdatabaser samt hålla kontakt med andra experter.

- Förändringar av arters svenska förekomst: Ofta gäller detta arter som är nya för landet. Här kan man hålla kontakt med svenska kollegor, bevaka litteratur (främst svensk) och ibland t.o.m. Artportalen eftersom en del ickesvenska arter finns som rapporterbara.
- Komplettera med uppgifter som saknas samt rätta felaktigheter: Allt fler grupper blir tillfredsställande genomgångna, med komplett artstock och de vanligast förekommande namnen inlagda. Bland de övriga är det dock stor variation i omfattningen av mängden återstående arbete. Om det visar sig att det är alltför mycket kvar, får man överväga att se det som ett separat projekt utanför uppdraget. Tyvärr har ArtDatabanken en relativt begränsad budget och kan bara finansiera ett mindre antal sådana projekt per år.

Kvalitetsbedömning

Kvalitetsmärkningen är till för att användare av Dyntaxa ska veta i vilken utsträckning de kan lita på uppgifterna. Är data nyligen uppdaterade efter den senaste taxonomin eller var det tio år sedan en bulkuppdatering gjordes efter en mer osäker källa? För att inte göra denna uppgift alltför betungande görs en sammanfattad bedömning på högre nivå, t.ex. för varje berörd familj. Uppgifter om klassificering och namn bedöms sammantaget på en enkel skala: Låg, Godtagbar eller Hög. Huruvida gruppens alla kända svenska arter är inlagda bedöms separat, liksom klassningen av svensk förekomst.

Det finns dessutom möjlighet att i ord kort summera gruppens status på Dyntaxas webbsidor.

Rapportering

Alltefter omständigheter och behov levererar taxonomiansvarig listor – kanske 1–2 ggr/år. För många grupper är det viktigt att man snabbt kan rapportera nya arter i Artportalen och Dyntaxa behöver då uppdateras snarast möjligt.

I normalfallet är det personal vid ArtDatabanken som utför uppdateringen av databasen, och det är därför viktigt att listorna tydligt visar just förändringar. För att underlätta för alla inblandade tillhandahåller vi därför några olika sorters rapportmallar att utgå ifrån.

Stöd från ArtDatabanken

Som en hjälp att hålla reda på taxonomin för djur kan vi tillhandahålla utdrag ur Zoological Record (f.n. 1990–) som indexerar taxonomiska förändringar i mer än 5 000 tidskrifter.

Taxonomiansvariga kontrakteras i första hand just för att de har specialkunskaper om en viss organismgrupp, och förväntas inte nödvändigtvis vara specialister inom systematik och nomenklatur. Personal från ArtDatabanken granskar därför sådana delar, inte minst vid själva inmatningen i databasen.

Tidsperiod och överenskommelse

Uppdragets längd löper på 1–3 år alltefter önskemål. En skriftlig överenskommelse är nödvändig både för att viss ekonomisk ersättning utgår och för att ingen ska behöva känna sig osäker angående uppdragets omfattning. För forskare som får anslag från Svenska artprojektet är det sedan 2007 angivet i kontraktet att uppdatering av Dyntaxa ingår i uppdraget.

Ekonomisk ersättning

För närvarande utgår en symbolisk summa om 3 500 kr/år. Om mer omfattande arbete krävs kan ytterligare ersättning utgå efter överenskommelse med ArtDatabanken. Dessutom står vi för omkostnader vid möten, t.ex. resor och måltider, förutsatt att man väljer ett billigt och miljövänligt alternativ så långt det är möjligt.

Officiellt erkännande

Taxonomiansvariga får officiellt erkännande för sitt uppdrag genom en presentation på Dyntaxas webbsidor i anslutning till respektive organismgrupp.

Varje inrapporterad lista dokumenteras som en referens som sedan kopplas till motsvarande uppgifter i databasen. På så sätt blir det tydligt vem som stått för uppgifterna, även efter det att man avsagt sig vidare uppdrag som taxonomiansvarig.

Johan Liljeblad, systemansvarig
johan.liljeblad@slu.se

Per Alström, tjänstledig systemansvarig
per.alstrom@slu.se